

Menighetsbladet

Nr. 4 - 2025

Kilebygda

Solum

Melum

- 03: **Prestens tanker**
- 05: **Jylepyntens symbolikk**
- 06: **Min julesalme**
- 07: **Les en julebok!**
- 10: **O jul med din glede**
- 12: **Syv slag til jul**
- 15: **Kommende aktiviteter**
- 16: **Gudstjenester**
- 18: **Slekters gang**
- 19: **Formiddagstreffene**
- 22: **Juletradisjon: juletreffest**

- 24: **Trosopplæringen**
- 26: **Musikk i advents- og juletid**
- 28: **Jul i gamle dager**
- 29: **Juletradisjoner på Frønes**
- 32: **Juleandakten**

Neste nummer kommer ut i uke 12. Frist for å levere stoff er 27. februar.

Menighetsbladet

Klovholtvn. 46, 3729 Skien
Kontonr: 2610.14.83001

Bladet sendes alle hjem i prestegjeldet.
Frivillige gaver mottas med takk.

Ansvarlig utgiver

Menighetsrådene

Redaktør

Morten Flatebø, redaksjon@flatebo.no

Forsidefoto

Van B.A. fra Pixabay

Kontaktpersoner

Kilebygda og Solum
Jorunn Haavind, tlf. 91 73 76 65
Melum
Gudmund Kverndalen, tlf. 40 40 65 69
Staben
Sam Tore Bamle, tlf. 90 01 07 60

Stall eller stue

Juleevangeliet forteller om Jesu fødsel i Betlehem. I Lukas evangelium kapittel 2 vers 7 står det: "Og hun fødte sin sønn, den førstefødte. Hun svøpte ham og la ham i en krybbe, for det var ikke husrom for dem." Det er særlig siste del av verset, "for det var ikke husrom for dem", jeg vil komme nærmere inn på i dette julenummeret av menighetsbladet.

Jødisk gjestfrihet

Gjestfrihet var for en jøde mer enn en skikk. Det var heller ikke bare en dyd, men det var en demonstrasjon av en persons trofasthet overfor Gud. Det var en hellig handling. Å ikke utvise gjestfrihet, var rett og slett en grov synd. Og selv om gjestfrihet var forventet å utvises overfor alle, hadde man i tillegg en særskilt plikt til å vise gjestfrihet overfor sin familie.

Josef i Betlehem og "uppistugu"

Da Josef kom til sin hjemby Betlehem sammen med Maria for å skrive seg inn i manntallet, var det på grunn av jødisk gjestfrihet naturlig og selvfølgelig at han oppsøkte sine slektninger i byen. Da ville det vært uhørt om han ikke fikk tak over hodet. Selvsagt fikk han og Maria det, og de ville blitt tilbudt mat og drikke. Selvsagt. Det var skikk og bruk.

De fleste vanlige hus hadde to rom. Et større hverdagsrom, hvor dyr og mennesker bodde sammen og et mindre rom som ikke ble brukt til daglig. Dette min-

dre rommet gjorde tjeneste som lager, festrom og gjesterom. "Uppistugu" ville vi sagt på mine kanter av Telemark for noen tiår siden. Og dette mindre rommet kunne ofte ligge i andre etasje, gjerne med utvendig inngang via en trapp eller en stige.

Manntall og mye folk i Betlehem

Antakelig var det mye folk i Davids by Betlehem i disse dager nettopp på grunn av innskrivingen i manntallet. Da var gjerne "uppistugu" allerede full. Dermed fikk Josef og Maria selvsagt plass sammen med husfolket, i hverdagsrommet. Der bodde også dyra. Krybba, eller mattrauet for dyra, var gjerne det som delte av området mellom dyr og mennesker.

Da timen kom for Maria og hun skulle føde, var hun selvsagt sammen med Josef sine slektninger, i hverdagsrommet, og Jesus-barnet ble lagt i en krybbe. Selvfølgelig. Det var hverken fattigslig, ensomt eller dårlig. Det var normalt. Josef, Maria og Jesus-barnet ble helt sikkert stelt med og vist den beste omsorg, slik alle jøder med respekt for seg selv har gjort til alle tider.

fortsetter på neste side

Og hvorfor tok Josef med seg den gravide Maria den lange turen ned til Betlehem? Han har sikkert visst at han kom til å bli tatt godt imot, selvsagt, og tenkt at Maria har det like bra der som i Nasaret. For strengt tatt var det bare ham selv, husfaren, som måtte møte opp til innskrivingen i manntallet. Alt tyder på at jøden Josef viser stor omsorg for Maria, og han regner med jødisk gjestfrihet som en selvfølge hos sine slektninger i Betlehem.

Dette er i korte trekk historien slik den utfoldet seg. Og det er ingenting i Lukas-evangeliet som egentlig peker på noe annet. Men en annen historie har vokst fram, dessverre.

På 1200-tallet lagde Frans av Assisi til en julekrybbe i full størrelse. Etter hvert spredte skikken seg, særlig i katolske land. For noen tiår siden kom den hit til landet, og mange har en julekrybbe med figurer som kommer fram til jul. Slik er det også i stua hjemme hos meg. Men denne skikken med julekrybber, enten det er i stuer eller i kirker eller andre steder, er egentlig uhistorisk. Og ikke bare det. Den utvisker det jødiske miljøet rundt Josef og Maria og Jesus-barnet.

Den greske teksten og oversettelse

På gresk lyder siste del av vers 7 slik: ... dioti uk en avtois topos en to katalymati. "Katalymati" i Luk 2,7 blir ifølge Bauer Greek-English Lexicon (1958) foreslått oversatt med "losji" eller "gjesterom". "Topos" gis betydningen "plass" eller

"rom", til å stå/sitte. Direkte oversatt til "telemark-mål": "...fordi det ikke var plass for dem i oppistugu."

Fritt oversatt, av meg, blir da vers 7 slik: "Og hun fødte sønnen sin, den førstefødte, svøpte ham, og la ham i en krybbe i hverdagsrommet i første etasje, der både mennesker og dyr bodde, fordi gjesterommet i andre etasje allerede var fullt."

Dermed forsvinner både den avvisende vertshusholderen, for det var ikke noe vertshus, og stallen utafor folkeskikken hvor Maria og Josef var alene med dyrene, for det var ikke noen stall, men en del av dagligstua.

Det jødiske miljøet rundt Josef, Maria og Jesus i Betlehem kan tegnes med bred og varm pensel. Kvinnene i huset ville hjulpet Maria, slik kvinner til alle tider hjelper hverandre i forbindelse med fødsel. Josef ville sittet på taket eller et annet sted sammen med sine mannlige slektninger, og ventet i spenning.

Dette er en fin historie og en troverdig historie. Det er også en historie hvor det jødiske miljøet rundt den lille familien ikke blir usynliggjort, men derimot preget av hverdagslig gjestfrihet og omsorg. Det er i tillegg en fin og inspirerende fortelling å ta med seg når vi nå i 2025 enda en gang skal feire at Jesus, Frelseren, ble født.

Hilsen Rune

Tekst: Sam Tore Børnle

Mye av julepynten vår bygger på kristne symboler.

Tidligere ble julepynten i stor grad lagd av halm. **Halmen** skulle minne oss om at Jesusbarnet ble lagt i en krybbe med halm.

Fuglen skal minne om Den Hellige Ånd og fiskene skal minne oss om martyrene fra den første kristne tid. Bokstavene i det greske ordet for fisk, stod for "Jesus Kristus, Guds sønn, frelser". De første kristne brukte **fisken** som et hemmelig tegn på at de var kristne. Fisken er dermed det eldste symbolet i julepynten.

Hjertet er kjærlighetens symbol og skal minne oss om Guds kjærlighet, han som elsket verden så høyt at han gav sin sønn, den enbårne.

De fylte, hjerteformede **kurvene** forteller at alt vi har skyldes Guds kjærlighet. De skal også minne oss om å dele med hverandre

Lenkene minner oss om hvor viktig det er å danne fellesskap og holde sammen

Englene er i bibelen viktige budbærere. Det var en engel som sa at Maria skulle bli mor, og det var engler som forkynte for hyrdene på Betlehemsmarkene at Jesus var født.

Lysene skal minne oss om at Jesus var verdens lys, eller som Johannes skriver: «Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden».

Stjernen minner om stjernen som ledet de tre vise menn til Jesus. «Denne stjerne lys og mild, som kan aldri lede vill, er hans Guddomsord det klare, som han lot oss åpenbare, for å lyse for vår fot».

Noen har **epler** på juletreet. De skal minne oss om frukten i paradises hage.

Det grønne **juletreet** som blir hugget ned for å gi oss fest og glede, skal minne oss om han som levde i herlighet hos Gud, men som var villig til å dø for å frelse oss. Tidligere ble juletreet gjerne satt i en korsformet fot for å minne oss om at vår fest for Jesus skyldes hans død på korset.

Min julesalme

Tekst og foto: Hildegun Haukenæs

Å be meg som organist om å velge én stk. julesalme er ikke lett - det er jo så mange fine. Ikke minst er det mye å velge mellom blant det nyere julestoffet som etter hvert har kommet til Norge. Der i blant er vakker svensk julemusikk og engelske carols, og den engelske komponisten John Rutters nydelige julesanger.

Men når det kommer til stykket er det det en lærte seg som barn som blir stående som det kjæreste. Og jeg har ikke klart å velge en. Jeg må nevne tre:

- Jeg er så glad hver julekveld (den har så fin, enkel melodi og bilderik tekst)
- Det kimer nå til julefest (det var min pappas favoritt) og
- Du grønne glitrende tre, god dag (Jeg er veldig glad i juletreet, og har pynt i diverse valgfrie farger, kall meg juletreentusiast)

I tillegg til Dizzie Tunes sine julete sanger var dette mine julemusikkfavoritter. Og hvorfor? Det er nok fordi vi sang dem da vi gikk rundt juletreet da jeg var barn.

Særlig var det å feire jul på Haukenæs en stor begivenhet. Da satt vi 23 til bords, og middagen blei aldri ferdig. Etterpå skulle det vaskes opp, og mennene forsvant inn i stua for å lage julestemning, en av dem røykte sigar, jeg tror det var far (bestefar). Mamma og tantene forsvant inn på kjøkkenet, og de blei røde i kinna av dampen fra det varme vannet og den store oppvasken.

Endelig var de ferdig. Da var det gang rundt juletreet, og det faste repertoaret av julesanger blei sunget, blant annet disse tre som en i hvert fall kunne de første versa på. Og plutselig oppdaga noen lyset fra ei fjøslykt nede i svingen med de store bjørkene. Det var nissen. Og det var jo han vi venta mest på.

Jeg skjønte aldri logistikken. Nissen hadde sittet i høyet på låven før vi gikk til middag. Han hadde fått grøt av oss. Han hadde samme kåpe som morgenkåpa til min bestemor, eller mor som vi kalte henne. Og så hadde han maske der han

satt i høyet. Hvordan han fikk spist grøten med maska skjønte jeg ikke. Og hvordan det kunne ha seg at han plutselig kom fra en helt annen retning med gavene, det skjønte jeg heller ikke. Låven lå jo der oppe, mens svingen var langt der nede. Men han hadde kanskje et lager et sted? Utrolig stemningsfullt og spennende var det i hvert fall, det kan jeg virkelig si! Det er et minne for livet.

Hvem går rundt juletreet på julaften i dag? Synger vi de gamle julesangene med

de små? Vil vi at disse sangene skal bli borte? Er allsangen på vei til å bli borte? Er det flaut å syngre med andre? Er jula bare blitt en materiell hendelse i livene våre? La oss frimodig heve røstene våre, og syngre

Jeg er så glad hver julekveld
for da blei Jesus født;
da lyste stjernen som en sol,
og engler sang så søtt.

Les en julebok!

Har du tid og lyst til å bruke noen timer i advents- og juletiden på julebøker? Hvorfor ikke besøke Skien bibliotek?

Jeg besøkte biblioteket her en dag, og de ønsker alle velkommen til å se juleutstillingen med et mangfold av julebøker. Det lønner seg å komme tidlig i desember - julebøker er populære og blir fort utlånt.

Bildet til høyre er bare et illustrasjonsbilde jeg har laget, kanskje med litt gamle bøker. Biblioteket foreslår julebøker av Alf Prøysen, Astrid Lindgren og Maja Lunde, og billedbøkene som er fulle av fargerike bilder med julens budskap.

Tilbudet er gratis, så vi trenger ikke kjøpe for å lese. Men som kjent er det en vinner, når vi kjøper julebøker som julegaver,

enten det er til barn eller voksne. Og til oss besteforeldre sies det: "Lystlesing er ett av pensjonistenes største privilegier". God jul med ei god bok, enten du har et barnebarn i armkroken, eller er godt plassert i godstolen i advents- og juletiden.

Hilsen Aslaug Haugan

Skien
BEGRAVELSESBYRÅ
Alfsen

TELEFON 35 52 49 00

WWW skienbeg.no

ALLTID HER FOR DEG

JONSDÉKK&FELG®

tlf. 90 61 99 77

www.jonsdekkogfelg.no

Bjørbeek ELEKTRO AS

Autorisert elektroentreprenør

Ulefossveien 4, 3730 Skien // Mobil 99 03 98 02
post@bjorbekelektro.no

Telemark stein

Avdeling av Strandberg stein

Din lokale leverandør av gravsteiner på Gråtenmoen.

Tlf. 35 53 91 19 Telemarksv. 30, 3735 Skien

E-post: telemark@strandbergstein.no

Øyvind Slåen
Transport

tlf. 35 54 36 10

mob. 928 94 664

SANG & GRAVESTEDSTJENESTER

www.klaras-gravstedstjenester.com

Mobil: 984 20 734

malermester
KJELSEN & TUFTE

Kaféen i ditt nærmiljø!

Geiteryggen Cafe A/S

Tlf. 35 54 50 90

Leif Olav Olsen

Begravelsesbyrå

Holbergs gate 27, 3717 Skien

Vakttелефон hele døgnet - 35 54 17 17

MASKINTJENESTER AS

Stig Selander - Skien

GRUNN- OG UTOMHUSARBEID

E-POST firmapost@maskintjenester.no

MOBIL 971 94 100

WEB maskintjenester.no

FARGERIKE
[Christoffersen]

Skien: Rødmyrsvingen 53
tlf. 415 34 701

Porsgrunn: Skippergata 12
tlf. 415 34 707

E-post: kundeservice@
cchristoffersen.no

www.cchristoffersen.no

**Birk
Bygg as**

E-post
thor@birkbygg.no
robin@birkbygg.no

Med fokus på kvalitet

Melum Maskin

ALT INNEN BORING OG KJELLSPRENGNING

3729 Skien - Tlf. 41 20 19 61

Der nye ideer og norsk tradisjonssatt møtes

Aarnes Kafeteria

Aarnesgruppen

Tlf.: 35 95 57 33 | N. Stasjonvegen 302, 3810 Grav
www.aarneskafeteria.no

Banken for Telemark og telemarkinger

SpareBank
TELEMARK

**BUERS
Grave - Transport as**

tar jobben

grav - alvorlig

post@buers.no
mob. 952 11 067

Tekst og foto: Sam Tore Bæmle

Visste du at forfatteren av denne friske julesangen er gravlagt i Skien? Hennes fulle navn var Susanne Sophie Catharina Gustava Blom Kielland. Hun ble født på Kongsberg i 1800 og døde i Skien 1889. Sammen med sin mann Gabriel Kielland, var de prestepar på Finnøy i Rogaland og i Lyngdal i Agder. Hun var rikt begavet, lærte seg flere språk og fulgte godt meg i utenlandske tidsskrift.

Mens Gabriel studerte teologi i Oslo, kom de i kontakt med Brødremenigheten. Det var en pietistisk bevegelse med utgangspunkt i Herrnhut i Tyskland som var

opptatt av å bringe evangeliet om Jesus til alle folkeslag. Gabriel ble en av dem som tok initiativet til å stifte Det Norske Misjonsselskap (NMS) i 1942. Gustava var også en av dem som ivret for å få opprettet et norsk misjonsselskap, men på den tiden hadde ikke kvinner noen plass i styre og stell. Dette var jo ca. 60 år før kvinner fikk begrenset stemmerett i Norge. Men Gustava var forutfor sin tid, og bare to år etter at NMS ble opprettet, startet hun kvinneforeningsbevegelsen, som kom til å bre seg til hver by og bygd i hele landet.

I kvinneforeningene hadde ikke menn noe de skulle sagt. Av den grunn var det flere menn som den første tiden nektet sine koner å være med i kvinneforeningene. Formålet for foreningene var å understøtte hedningemisjonen. Ordet "hedning" ble brukt om dem som ikke hadde hørt om Jesus, men kvinneforeningene snakket ikke nedlatende om dem misjonærene arbeidet blant. De betegnet kvinnene på misjonsmarkene som "våre søstre der ute", mens de omtalte seg selv som "søstrene her hjemme". Uavhengig av hudfarge og bosted, så de på dem som ble vunnet som søsken i Guds familie.

Men tilbake til julesangen. Da Gustava og Gabriel var prestepar i Lyngdal, ville de holde en skikkelig julefest for sin store husstand. Da de flyttet fra Finnøy til Lyngdal bestod den av 20 personer der åtte av dem var deres egne barn. For å live opp festen, skrev hun den sangen "O jul

Foto: Store Norske Leksikon (SNL)

med din glede". Gjennom broren, som bodde i Danmark, var hun blitt kjent med at de tok inn og pyntet et tre i forbindelse med julen. For å sette en ekstra spiss på julefeiringen, ville hun gjøre det samme. Hun ble dermed en av de første, om ikke den første, som innførte juletreet i den norske julefeiringen. Sangen "O jul med din glede" og juletreets historie i Norge er altså nært forbundet med hverandre. Julesangen "Du grønne glitrende tre god dag", som beskriver juletreet med julelys og med norske flagg, ble skrevet i 1866, mange år etter at Gustava hadde hentet juletreet fra Danmark.

Da hun ble enke i 1854, måtte hun ut av prestegården i Lyngdal. Det var jo en tjenestebolig for presten. Heldigvis hadde hun mange barn som hun kunne oppholde seg hos i kortere eller lengre tid. Barna hadde bl.a. bosatt seg i Kragerø, Porsgrunn og Skien. Dattera i Skien var gift med sokneprest Andreas Hauge, som var sønn av Hans Nilsen Hauge. Det var hos dattera og svigersønnen i Skien hun oppholdt seg da hun døde i 1889, derfor fikk hun også sin grav på Johannes kirkegård i Skien, nede i venstre hjørne på kirkegården når du går inn porten fra Holbergsgate.

Fortsatt bruker vi julesangen hennes når vi lager til julefester. Melodien kommer fra Sverige og sangen er nok en av barnas favoritter. Det blir alltid god stemning når vi med hennes sang klapper i hendene, svinger oss i kretsen og bukker og neier!

Takk for sangen og for juletreffestene, Gustava!

Vil du vite mer om Gustava Kielland, så skrev hun en selvbiografi, som hun kalte "Erindringer fra mitt liv". Den ble nytgitt av IKO-forlaget i 1996.

Fra gammelt av skulle man bake syv slag kaker til jul. Selv om det er foretatt kåringer av hvilke kaker som hører til de sju slaga, så er det ikke allmenn enighet om hvilke kaker som skal være med. Vi har utfordret noen hjemmebakere til å gi oss oppskriften på sine favoritter.

Smultringer

Reidunn Jordbakke

Foto: norskradisjonsmat.no

Smultringer er tradisjonsbakt og hører julen til, men smaker nydelig også ellers i året. De kan fint fryses.

- 4 egg
- 2 kopper sukker
- 1/2 kopp smeltet meierismør
- 1 kopp fløte (eller melk)
- 6 kopper hvetemel
- 2 ts bakepulver
- 1 ts hornsalt
- 0,5-1 ts kardemomme

Visp egg og sukker til eggedosis. Ha i smør og fløte. Sikt hvetemel, bakepulver og hornsalt i røra og ha i kardemomme tilslutt. Sett røra i kjøleskapet over natten.

Kjevle ut deigen til 1/2-1 cm tykk leiv. Bruk lite hvetemel ved utbaking. Stikk ut emner med en smultringutstikker.

Kok kakene i varm smult på begge sider til de er gulbrune. Tas opp og legges på håndklepapir på rist.

Krumkaker

Sonja Hella

Foto: godt.no

- 125 g smeltet avkjølt smør
- 125 g sukker
- 4 egg
- 125 g hvetemel
- 125 g potetmel
- 1 ts vaniljesukker
- 0,5-1 ts kardemomme
- 1,5 dl vann

Pisk egg og sukker til eggedosis. Tilsett mel og det tørre. Vend forsiktig inn smøret. Tilsett vann.

La røren stå en time før steking i jern. Formes som kremmerhus.

Berlinerkranser

Turid Paulsen

Foto: matgleden.no

- 2 kokte eggeplommer
- 2 rå eggeplommer
- 1,5 dl farin
- 250 g margarin eller smør
- 6-6,5 dl hvetemel

Mos de kokte eggeplommene fint, tilsett de rå og pisk dem til eggedosis med farin. Arbeid fett og hvetemel vekselvis inn i eggedosisen. Elt deigen lett sammen.

Trill deigen til tynne pølser som deles i cirka 14 cm lange stykker. Legg dem sammen til kranser med endene i kors om hverandre. Drypp kaken først i halvpisket eggehvite, dernest i krystallsukker. Stekes 7-10 min. i ovn på 180 grader

Goro

Åsne

Foto: matprat.no

- 3 eggeplommer
- 200 g sukker
- 2,5 dl tine kremfløte
- ca. 800 g hvetemel
- 1 ts kardemomme
- 600 g tine smør

Eggeplommer, sukker og fløte vispes lett sammen. Sikt det tørre og rør det inn i blandingen. Elt inn smøret. La deigen hvile i kjøleskapet et par timer.

Kjevle deigen ut i kjølig rom. Bruk små emner som kjevles ut til tynne leiver. Kakene stekes så i varmt gorojern som ikke trenger å smøres så mye da deigen er feit nok. Cirka 150 kaker.

Svenske bondekaker

Jorunn

Foto: mills.no

- 5,5 dl hvetemel
- 2 dl sukker
- 1 ss sirup
- 1 ts natron
- 1 ss vann
- 50 gram grovhakkete mandler
- 200 gram smør

fortsetter på neste side

Ha melet i en bakebolle. Tilsett sukker, sirup og natron utrørt i vannet, mandel og smør i terninger. Kna det hele sammen til en smidig deig. Form deigen til to ruller, cirka 4-5 cm i diameter. Legg dem i plastfolie og legg dem i kjøleskapet noen timer, til de er harde.

Skjær dem i 0,5 cm tykke skiver og legg på en stekeplate med bakepapi. Stek dem ved 200 grader til de er gylne, 5-7 minutter. Deigen holder til cirka 70 kaker. Oppbevares i kakeboks.

Bordstabelbakkels

Anonym innsender

Foto: tine.no

- 2 egg
- 250 g farin
- 2 ss fløte
- ca. 500 g hvetemel
- 250 g smør

Visp eggedosis av egg og sukker. Tilsett fløten og rør vekselvis inn mel og smør. Avkjøl deigen i minst 1 time. Den kan lages dagen før den bakes ut. Blir cirka 80 kaker.

Lag garnityr med 3 eggehviter, 4 ss farin og 125 g mandler.

Halvvisp eggehvitene og bland i sukker og malte mandler. Kjevle deigen tynt ut og skjær ut stenger på cirka 2,5 x 12 cm. Legg mandelmasse i en stripe på hver kake. Stekes midt i ovnen ved 180 grader i cirka 10 minutter, til de er lyst gule og sprø.

Sandkaker

Anonym innsender

Foto: foodie.no

- 200 g smør
- 160 g farin
- 1 egg
- 80 g mandler
- ca. 350 g hvetemel
- ¼ ts bakepulver

Rør smør og sukker lyst og porøst. Bland i egg, malte skåldede mandler og melet med bakepulveret. Klem deigen ut i smurte sandkakeformer. Sett formene på stekebrett, som settes på nederste ribbe i ovnen. Stekes i ovn ved 185 grader i cirka 20 minutter. Stek kakene til de er pent gulbrune. Blir cirka 40 kaker.

Kommende aktiviteter

Fra menighetsbladet nr. 4 - 2025

Du kan nappe
ut og henge opp
midtsidene!

November

- 30 **Juletoner i adventstid** med lysmesse kl. 16.00 i Kilebygda. Konfirmanter, gruppe fra Herre Ungdomskorps, Solumstrupenes Kammerskor og Rune Lia. Allsang.

Desember

- 03 **Hverdagsmesse** kl. 20.00 i Gimsøy kirke. Ledes av Sam Tore Bamle.
- 06 **Juleverksted** i Kilebygda kl. 12.00-14.00 på Skogheim.
- 07 **Vi synger julen inn** kl. 18.00 i Melum kirke. I tillegg til fellessangen blir det sang og musikk ved Klara Hansen Siljan, Lise Wittersøe og Ida Tonning. Andakt ved soknepresten.
- 05 **Tweenskveld** for deg i 5.-7. klasse kl. 18.00-19.30 i Melum menighetshus.
- 09 **Livets juletre** for 8-åringer på Finne gård kl. 17.00. Vær med og hugg ditt eget juletre, husk påmelding!
- 10 **Formiddagstreff** kl. 11.00 i Solum kirkestue. Med Klara Hansen Siljan og Torbjørn Steinhaug. Se omtale på side 14.
- 14 **Juleverksted** i kirkestua i Melum etter gudstjenesten cirka kl. 12. Små og store er hjertelig velkommen, men vi legger jo særlig til rette for barn. Vi serverer gløgg og pepperkaker og håper på noen koselige timer på en førjulssøndag. Vel møtt!
- 14 **Vi synger jula inn** kl. 17.00 i Solum kirke. Arild Bakke, Solumstrupenes Kammerskor, Klosterøen, Nicolae

Bogdan, Mathea Rugstad, Rune Lia og H. Haukenæs. Allsang. Se mer omtale s. 26

- 20 **Juleverksted** i Kilebygda (Skogheim) kl. 12.00-14.00.
- 28 **Juletreff** kl. 16.00 på Skogheim i Kilebygda.

Januar 2026

- 09 **Grautfest** kl. 18.00 på Bergan be-dehus. Det blir grøt, kaker og kaffe, gang rundt juletreet, tradisjonen tro. Liv Eriksrød kommer og holder andakt for oss. Kanskje kommer nissen også. Velkommen til store og små.
- 25 **Familiegudstjeneste** i Melum kirke. Les mer på side 17.

Februar

- 11 **Formiddagstreff** kl. 11.00 i Solum kirkestue. Med Prøysengjengen. Se omtale på side 19.

Mars

- 11 **Formiddagstreff** kl. 11.00 i Solum kirkestue. Jan Thore Øvrum holder bildekåseri om Skien på 60-tallet. Se omtale på side 19.

April

- 08 **Formiddagstreff** kl. 11.00 i Solum kirkestue. Herleik Baklid holder kåseri om påske- og vårsikker i Norge. Se omtale på side 19.

Kilebygda

Solum

Melum

November

- 30 1. søndag i advent (Matt. 21,1-11)
Melum bo og servicesenter kl.
 15.30. Bamle og konfirmanter.
Solum kl. 11. Lia.
Kilebygda kl. 16. Lia. Juletoner i
 adventstid med lysmesse. Se omtale
 på side 26.

Desember

- 07 2. søndag i advent (Joh. 14,1-4)
Melum kl. 18. Vi synger julen inn.
 Bamle.
 14 3. søndag i advent (Matt. 11,2-11)
Melum kl. 11. Bamle. Dåp. Nattverd.
Solum kl. 17. Vi synger jula inn. Lia.
 Med diverse aktører. Se omtale på
 side 26.
 21 Ingen gudstjenester
 24 Julaften (Luk. 2,1-20)
Solum kl. 14. Lia.
Melum kl. 14. Bamle.
Solum kl. 16. Lia.
Kilebygda kl. 16. Bamle.
 26 2. juledag (Matt. 2,16-23)
Kilebygda kl. 11. Lia. Dåp.
 Nattverd. Tommy Roen spiller trom-

pet og Kammerkoret bidrar med
 sang.

- 31 Nyttårsaften (Luk. 13,6-9)
Melum kl. 16. Bamle.

Januar

- 04 Kristi åpenbaringsdag (Matt.2,2-12)
Solum kl. 11. Lia. Dåp og nattverd.
 11 2. søndag i åpenbaringstiden
 (Matt.3,13-17)
Kilebygda kl. 11. Bamle. Dåp og natt-
 verd.
 18 3. søndag i åpenbaringstiden
 (Joh.2,1-11)
Solum kl. 11. Lia. Dåp og nattverd.
 25 4. søndag i åpenbaringstiden
 (Luk.18,35-43)
Melum kl. 11. Bamle. LysVåken,
 4-årsbok og engleslipp. Dåp. Siri
 Seltveit Danielsen er dagens fami-
 lievennlige predikant.

Februar

- 01 Såmannssøndag (Luk.8,4-15)
Solum kl. 11. Bamle. Dåp og natt-
 verd.

Når det står "dåp", så betyr det at det er mulig å ha dåp, ikke at det nødvendigvis er dåp.

Gudstjenestelista ut året og skjemaet for å melde inn dåp finner du på nettsidene våre www.solumkirkene.no.

- 08 Kristi forklarelsesdag (Matt.17,1-9)
Kilebygda kl. 11. Lia. Dåp og nattverd. Engleslipp. Tårnagenter.
- 15 Fastelavnssøndag (Joh.17,20-26)
Solum kl. 11. Lia. Dåp.
- 22 1. søndag i faste (Matt.4,1-11)
Melum kl. 11. Bamle. Dåp og Nattverd.

Mars

- 01 2. søndag i faste (Matt.15,21-28)
Solum kl. 11. Lia. Dåp og nattverd.
- 08 3. søndag i faste (Luk.11,14-28)
Kilebygda kl. 11. Bamle. Dåp og nattverd.
- 15 Ingen gudstjenester
- 22 Maria budskapsdag (Luk.1,26-38)
Solum kl. 11. Lia og Solumstrupenes Kammerskor. Tårnagenter. Dåp og nattverd. Tårnagenter.
- 29 Palmesøndag (Joh.12,12-24)
Melum kl. 11. Bamle. Dåp.

Stor familiegudstjeneste i Melum

Søndag **25. januar** inviterer vi til en gudstjeneste for hele familien i Melum kirke. Vi skal ha med oss barna som har overnattet i kirken i forbindelse med "Lys Våken", vi inviterer alle 4-åringene til å få min kirkebok og vi skal ha engleslipp for alle som ble døpt i 2025. Det er også mulig å ha dåp denne dagen, om noen ønsker det. Dagens preken skal holdes av Siri Selteit Danielsen. Hun får også hjelp av noen av dem som er med på Tweenssamlingene i Melum. Sam Tore Bamle er liturg og Torill Gjelstad Høymyr er som vanlig musiker. Vi håper riktig mange barn og familier tar turen til kirken denne søndagen!

Musikkretreat til våren

Det blir garantert en musikkretreat til våren, men vi vet ennå ikke helt når. Det er som tidligere Kjetil Svestad, organist i Nenset, og vår egen organist, Hildegun Haukenæs som er primus motorer.

Vi sender ut informasjon på fjesboka, arrangementet vil bli kunngjort, og det vil bli satt opp noen plakater her og der. Så følg med!

Døde

Solum

- Tommy Nyhus Ekelund
- Bjørg Andrea Rugtvedt
- Else Bang
- Tom Finkenhagen
- Georg Lindefjeld

Melum

- Anne Gunn Aasen

Døpte

Melum

- Mikkel Smedsli

Solum

- Elliot Skjaanes Bjerkseth
Gudmundsen
- Hermine Skjelbred Nybøe
- Isak Furuheim
- Birk Nybråten

Gullkonfirmanter

Kilebygda 26. oktober 2025

Melum 16. november 2025

Begge foto: Sam Tore Bamle

Solum prestekontor

Klovholtvn. 46, 3729 Skien

Åpent onsdag kl. 9-14 og torsdag kl. 9-14

Telefon: 35 50 63 50

Telefonen blir betjent av kirkekontoret i Skien utenom våre kontortider.

Tekst: Hildegun Haukenæs

Treffene varer fra kl. 11.00 til cirka 13.30, og byr på allsang og musikk, "dagens gjest" med ulike temaer, lunsj, ev. quiz, loddtrekning med premier og noen ord fra soknepresten. Her kan du treffe folk i "gamle Solumbygda". Du kan bestille gratis skyss ved å ringe til Lars Osnes (Åfoss) på mobil 911 30 664 eller menighetskontoret på tlf. 35 50 63 50 i kontortida.

10. desember

Dagens gjester: Vi får vi igjen besøk av vår kjære Klara Hansen Siljan og Torbjørn Steinhaug. De hører med som en del av julestemningen i formiddagstreffene i Solum, og de skaper som vanlig hygge og trivsel denne dagen også! Og selvfølgelig blir det allsang med de gode, gamle julesangene våre. Og kanskje en ny en også? Dessuten blir det nok noe juleaktig å bite i denne dagen også.

11. februar 2026

Prøysengjengen slår til igjen. Klara Hansen, Elin-Synnøve Haukenæs, Rune Lia og Hildegun Haukenæs er igjen klare med et nytt Prøysenprogram. Her blir det musikk og bilder, kåseri og allsang. Det blir mye kjent og kjært, og kanskje noe ukjent? Denne gangen har vi også tenkt å gi et glimt av den samfunns- og menneskeangasjerte Prøysen som på sin underfundige måte fikk satt vennlige ord og betraktninger på såre og vanskelige temaer. Og selvfølgelig blir det allsang, ingen Prøysensamling uten allsang!

11. mars

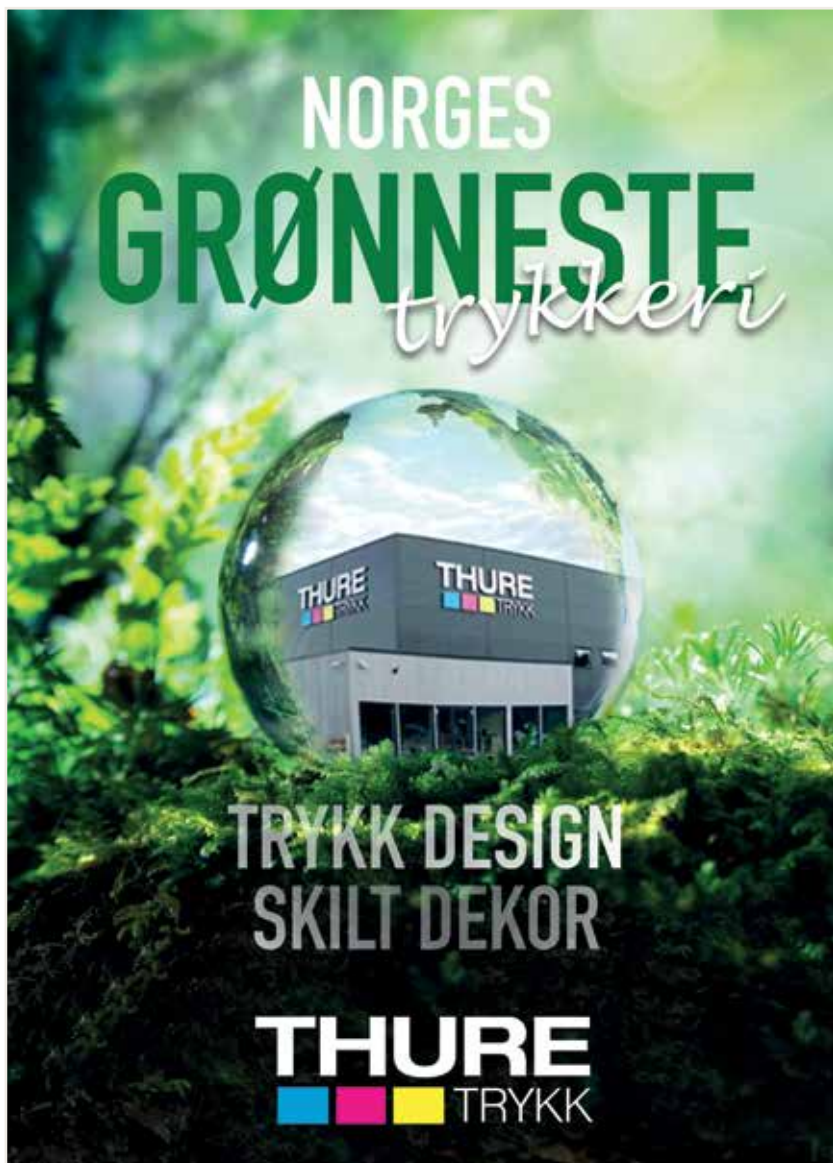
Jan Thore Øvrum med bildekåseri om Skien på 60-tallet. Dette er tiåret da vi ennå hadde ullbukser som klødde på leg-

gene, melkeflaskene blei borte og den hvite og røde trekantpakningen med melk blei introdusert. Plastikken hadde ennå ikke inntatt alle hjørner av samfunnet, og vi hadde hjemmesydde, deilige sommerkjoler i frotté og bomull, og guttene gikk i matrosdresser. Det var også tiåret da menneskeheten landa på månen, og en ny tid med studentopprør, hippier og store, blomstrete mønstre trengte seg fram på slutten av tiåret. Det var så gøy når Jan Thore var her i februar og hadde bildekåseri om 50-tallet. Vi gleder oss til 60-tallet!

8. april

Herleik Baklid holder et kåseri om påske- og vårsikker i Norge. Baklid er kulturhistoriker med doktorgrad i folkloristikk. Han arbeider som førsteamanuensis ved USN, Universitetet i Sør-Norge, campus i Bø. Doktorgraden hans omhandla brudegaver i Norge i 800 år. Så han er antakelig den i Norge som kan mest om hvilke gaver som blei gitt i forbindelse med inngåelse av ekteskap her i landet helt tilbake til 1200-tallet. Han er mye brukt i NRK Radio på kulturhistoriske temaer som høytider, seder og skikker. Han har ord på seg blant studentene for å være dyktig til å under-vise. Dette blir et spennende, morsomt og lærerikt formiddagstreff!

fortsetter på side 21

NORGES
GRØNNESTE
trykkeri

THURE TRYKK

TRYKK DESIGN
SKILT DEKOR

THURE
TRYKK

13. mai

Vi får besøk fra Århus gård. Sannsynligvis er det Tove Hoppestad som jobber der som kommer på besøk til oss. Det er jo deilig vår i mai, og da er det koselig med et tema som handler om det som gror, og som også kan spises. Århus gård er ikke en helt vanlig gård. Det er en gammel og ærverdig plass med historisk sus der det er aktivitet i alle hjørner. Det skal til og med ha vært en karpedam der. Århus er i dag andelsgård, det er urtehage, det er utleie av lokaler, det er kurs og bakst og samlinger, det er kontakt med skoler, og det er trivelige dugnader. Og ikke må en glemme det fantastiske jernalderhuset

som blei bygd på initiativ fra en gjeng med pensjonister i 2004. Huset er et treskipet langhus, og det er 12 meter langt og 5 meter bredt. Det er Telemark landbruks-selskap som står bak mye av aktiviteten her. Kanskje får noen lyst til å kjøpe seg en andel og fråtse i deilige grønnsaker hele sesongen 2026? Det blir mulig å stille spørsmål og få svar!

10. juni

Da er det tur! I 2026 reiser vi ut mot kysten et sted. Mer informasjon etter hvert.

Annonse

Trykkluft fra NTT

- når kvalitet, pris og driftssikkerhet er viktig!

TRYKKLUFT- OG
VERKTØYTEKNIKK

NTT AS +47 3590 5770 post@ntt.no www.ntt.no

Juletradisjon: juletreffest

Tekst: Eva Langeland // Foto: Knut Aasen

Jeg kan huske tilbake til da jeg var ei lita jente og det var juletreffest 3. juledag på Dalsbygda bedehus. Det var stor stas og virkelig et høydepunkt i romjula.

Forberedelsene begynte flere dager før. Det skulle vaskes og fyres. Lokalet hadde innlagt strøm, vann var det best å ta med hjemmefra i vandunker. Selv om det var panelovner så startet fyringen i den store ovnen dagen før. Møteleder var redd for at stolsetene skulle være kalde, så da gjaldt det å få det ordentlig godt og gjenomvarmt til bygdefolket kom. Når det er over 20 grader før folk kommer, så blir det ganske varmt når 50-60 mennesker sitter sammen i et lokale. Jeg kan ikke huske å ha hørt om noen som frøs på bedehuset vårt.

Varmen slo imot deg når du kom inn. Og ikke bare varmen fra den store vedovnen, men også varmen fra alle menneskene. For det var virkelig varme mennesker som arrangerte juletreffest. Alle ble ønsket personlig velkommen inn. Festene startet med en enkel åpning og noen tanker rundt jul. Av sanger var det kun julesanger, vi var jo på en ordentlig juletreffest. Andakten kom alltid tidlig, så det skulle være mulig å holde en viss ro i salen mens Ordet ble forkynt.

Så kom bevertningen, med julekaker og smultringer. Kvinneforeningen tok seg av bevertningen. De kom på kjøkkenet lenge før juletreffesten startet, og var der lenge etter at de fleste var gått hjem. Her

brukte vi ikke engangsservice (utenom til barna), men varmet vann og vasket opp. Etter hvert var det noen som tok oppvasken med hjem til oppvaskmaskin. Da fikk kjøkkengjengen gå litt tidligere hjem. Damene på kjøkkenet var veldig hyggelige, og på den tiden var det helt greit om en la ei røykepause til kjøkkendøra. Det var jo så kaldt ute, så hvis kroppen var på innsiden av døra gikk det bra. De bare blåste røyken ut på plassen.

Etter å ha spist og drukket kunne det bli behov for å oppsøke en do. Så klart var det en utedo med ei enkel lypære. Der var det ingen varmeovn. Disse dobesøkene ble alltid veldig korte. Det var kaldt ute. På den tiden jeg var barn var det alltid -10, eller mer, på vinteren. Og når en kom ut fra utedoen gjaldt det å følge med. Da var det veldig fort gjort å bli med i en snøballkrig. Utenfor sto det alltid noen klare med snøballer, de så nok an hvem de kastet på. Slike som møteleder og predikant hadde små sjanser for å

få en snøball i ryggen. De ble heller aldri kryna. Det vil si at noen dynker ansiktet ditt i snø, og pøser på med så mye snø de har samvittighet til. Så en kunne se litt medtatt ut etter noe som startet som en uskyldig tur på utedoen. Alle ordentelige juletreffester har en skikkelig snøballkrig i pausen.

Når pausa var over var det på tide å gå rundt den store grana. I pausen hadde de barna som var for små til å være med på snøballkrig presset ganske mange runder rundt juletreet allerede. De begynte å bli svette i panna når alle skulle gå. De fine stasklærne hang litt på snei og håret var litt bustete etter all løpinga. Og de litt større barna bar også preg av pausens aktiviteter. Men nå skulle vi gå rundt juletreet. De som ikke kunne sangene gikk med sangboka foran seg, og det var mange måter å leie hverandre på samtidig med at en holdt sangboka. Det var som regel to ringer, og disse ringene skulle gå hver sin vei. Etter hver sang snudde vi og gikk motsatt vei.

Møteleder satte tempoet med sangboka foran seg, og en av hans sønner spilte piano til sangene. Her var det aldri snakk om å kutte noen vers på en sang. Når vi sang "Et barn er født i Betlehem" så sang vi alle ni versene. Der om var det aldri noen diskusjon. Tempoet var som regel litt høyere i den innerste ringen, enn i den ytterste. Vi barna lærte oss fort hvilken ring det var mest gøy å gå i. De voksne var så trege.

Vi gikk ganske langt på en juletreffest. Og vi trengte ikke å gå så mange runder før det ble veldig varmt. Da kom et nytt høydepunkt på kvelden. Nå skulle møteleder åpne luka i taket for å slippe ut litt varme. Varmen stiger som kjent opp, og det var tid for lufting. Når luka gikk opp kom det alltid dalende mye rart ned fra åpningen som kom fram. Jeg husker at vi sto der med forventning i øynene og lurte på hva som skjedde denne gangen luka ble åpnet.

Gangen rundt juletreet var alltid veldig stemningsfull. Små og store sang det de orket, og øynene tindret da vi kikket på treet og lysene og glitteret og all den fine pynten. Engler, julekurver, glitter, lys og stjernen i toppen. Det var et sted det var godt å være og varmen fra ovnen og menneskene kunne en kjenne i mange dager fremover. Til avslutning kom nissen med gaver til barna. Og selv om jeg ofte hjalp til med å putte godteri i posene hjemme i stua, så fikk jeg godtepose til jeg var over 20 år. Barndommen var lang når en var på juletreffest.

Bedehuset er lagt ned og revet. Nå er tomta hvor det sto tom, ingenting er igjen. Men minnene om varmen du ble møtt med, alle de hyggelige menneskene, utedoen og snøballkrig, kaker, brus og gangen rundt juletreet hvor liten og stor hadde øyne som funklet i lyset fra stjerna og lysene, det kan ingen ta fra oss. Og det er med stor takknemlighet jeg minnes juletreffestene på bedehuset vårt.

Tekst: Eva Langeland

Kirkerottene

Kirkerottene er samling for 2-åringar. Sju barn kom, og totalt var vi 24 stk. med små og store. Det ble en super ettermiddag. Vi startet med middag, så sang vi flere sanger om bjørnen som sover og bæ, bæ, lille lam. Filmen om kirkerottene og Lea mus er kjempespennende og barna fulgte godt med. Midt i filmen stoppet vi og barna skulle ut og finne et lite lam i salen. De ble så glade når de fant et bløtt, lite lam de kunne kose og ta med hjem. En herlig gjeng hvor barna fikk møte nye mennesker og ha det gøy sammen.

4-årsbok

4-års bok har vi delt ut i Kilebygda og Solum kirker. I Kilebygda var det god oppslutning, i Solum hadde vi håpet på flere.

Dåpssamlinger

Når det er mange dåp i løpet av en kort periode så samler vi dem og har felles informasjon. Soknepresten leder og forteller om dåpen og hva som skjer i kirka. Undertegnede forteller om trosopplæringen, og hvilke tilbud vi har til barna. Noen ganger er organisten med, og da blir det sang også. Det er hyggelig å treffe dåpsfamiliene, og så får de hilse på flere av oss som jobber i menigheten.

Babysang

Babysang har åtte samlinger på våren og høsten. Nå er det straks over dette semesteret, men vi starter opp igjen i feb-

ruar. Aktuelle får invitasjon i posten, men følg med på www.solumkirkene.no også. Der er det oppdatert informasjon.

Tweens

Tweens har to samlinger for 9-åringar i høst, og tre samlinger over nyttår. Her blir barna kjent med unge mennesker i Bibelen, og ser at Gud kan bruke alle mennesker. Uansett alder. Vi ser film og gjør oppgaver, og det blir lek og moro. Datoer for neste år er 27.1, 3.2 og 24.2. Da samles vi i Nenset kirke.

Kommende arrangementer

- **Juleverksted** i Melum, søndag 14.12 etter gudstjenesten i menighetshuset.
- **Juleverksted** i Kilebygda 6. og 20.12 kl. 12.00-14.00 på Skogheim.
- **Julevandringar** for barnehager og småskolen.
- **Skolegudstjenester** blir det i Kilebygda, Solum, Melum og på Åfoss skole.

Barnekryssord

- 1 vannrett: "Etternavnet" til Jesus
- 2 vannrett: Mor til Jesus
- 3 vannrett: Lett regn
- 4 vannrett: Engelen som kom til Maria
- 5 vannrett: Byen hvor Jesus ble født
- 6 vannrett: Paradiset hvor de første menneskene bodde

Løsningsordet får du i loddrett kolonne markert med rød ramme.

Send løsningsordet til 91 59 69 75 (Eva Langeland), og du er med i trekningen om tre premier. Fristen for å svare er 20. desember. Da trekker vi hvem som får premie.

A crossword puzzle grid is shown with 6 numbered squares highlighted in red. The grid is composed of white squares with black borders. The numbered squares are:

- 1. (Row 1, Column 2)
- 2. (Row 2, Column 1)
- 3. (Row 3, Column 2)
- 4. (Row 4, Column 1)
- 5. (Row 5, Column 2)
- 6. (Row 6, Column 1)

Musikk i advents- og juletid

Tekst: Hildegun Haukenæs

Det blir flere anledninger til å høre musikk i kirkene våre i desember. Det bys på litt av hvert her i førjulstida!

30. november

Kl. 16.00 er det "Juletoner i adventstid med lysmesse" i Kilebygda kirke. Dette prøvde vi for første gang i fjor. Det blei en fin stund i kirken med konfirmantene fra Kilebygda, og mange fine, "musikalske juleperler" fra kor og korpsgruppe, og selvfølgelig; allsang. Så derfor går vi for dette igjen! Konfirmantene står for lys-tenning og tekstlesning, og ei gruppe fra Herre Ungdomsskorp og Solumstru-
penes Kammerskor står for det musikalske. Sokneprest Rune Lia og organisten vår, Hildegun Haukenæs, er også med. Det blir et stemningsfullt og konsentrert arrangement med mye musikk. Vi er ferdige kl. 16.45, så da kan en reise rett til julegrantenninga på skolen med skikkelig julestemning i kroppen. Vi håper riktig mange Kilebygdinge finner veien til kirken denne ettermiddagen.

14. desember

Kl. 17.00 er det "Vi synger jula inn" i Solum kirke. Dette tradisjonsrike arrangementet er det koselig å få med seg. I år har organisten vår; Hildegun Haukenæs på tangent-er og vokal og Solumstru-
penes kammer-skor med seg Arild Bakke (vokal), Nicolae Bogdan på fiolin, Kjetil Svestad på irske fløyter og Klosterøen og Scheensvassdrags-gets spadser- og mandssangforening. Sist men ikke minst; jo minst faktisk, men med

nydelig stemme; Mathea Rugstad. Og kanskje kommer det en liten overraskelse til også. Vi får se. Dessuten er sokneprest Rune Lia med og byr på en liten refleksjon i julestria som i følge ham sjøl skal vare 3 minutter og 44 sekunder. Det blir altså både soloinnslag, korinnslag, juletanker og et eget lite orkester denne kvelden. Og selvfølgelig blir det allsang og anledning til å syng med på kjente og kjære julesanger og salmer. Vi trur dette blir en både stemningfull og hyggelig kveld i julens tegn med mange ulike sjangre, og håper riktig mange finner veien til Solum kirke denne kvelden. Det er gratis entré, men vi setter stor pris på en gave til kirkens musikkliv ved utgangen.

Julaften

Kl. 14.00 og 16.00 er det gudstjenester i Solum kirke, og vi har vært heldige i år også. Det er en sann glede at Kaja Andersen kommer i år som i fjor og byr på vakker fløytemusikk. Hun er opprinnelig fra Skien, og arbeider nå i et symfoniorkester i Århus (Danmark) der hun både er solist og orkestermusiker. Hun spiller også her hjemme. I skrivende stund er det bare noen dager siden hun gledet publikum i Skien kirke med nydelige toner på allhelgensdag.

Det er også gudstjenester i Melum (kl. 14.00) og Kilebygda (kl. 16.00) på julaften. Også her blir det altså garantert mulig å syng med på de kjære julesangene våre!

2. juledag

Kl. 11.00 er det som så mange ganger før høytidsgudstjeneste i Kilebygda kirke. Denne gudstjenesten har lange tradisjoner for oppmøte. Det kom folk fra fjernt og nær i hest og slede. Like bortenfor kirken lå det en stall, og der kunne hestene stå tørt og fint mens gudstjenesten gikk sin gang. Det var en gylden anledning til å se både den ene og den andre i jula, og det var moro å treffes.

En dame forteller at det var en stor opplevelse da hun i 1952 som 13-åring fikk lov til å ta turen til Kilebygda med en venninne på 14 år som hadde fått låne hest og slede hjemme. De dro fra Stavdal over

Kilevannet ned til Kilebygda kirke. Med seg hadde de også en høysekk. I Kilebygda blei de og hesten tatt godt i mot, og hesten blei leda inn i stallen, og der stod den og kosa seg med høy mens de var på gudstjeneste.

Selv om vi ikke har hest og slede og stall lenger, så har vi biler, og det er stort sett lettere å komme seg fram enn den gangen. Og koselig og flott blir det når Solumstrupenes Kammerskor, Tommy Roen på trompet og Hildegund deltar. Så det blir mye sang og musikk. La oss holde denne høytidsfulle gudstjenesten i hevd! Velkommen til alle fra fjernt og nær til Kilebygda denne dagen!

Seks av årets konfirmanter ble presentert i Melum 14. september

Foto: Sam Tore Bamle

Tekst: Gudmund Kverndalen

Jula var høytida over alle høytider hva forberedelser angår, så også i Kilebygda, Melum og Solum. Den gang var det ikke julebord og julefeiring før julaften, som nå, det var heller slik at det var lite ekstra å smake, før endelig jula satte inn. Tenk deg ei jul for over 100 år siden. Forberedelsene var mange, veden måtte ordnes, slik at det var ved nok under hele jula, som varte fra julaften til tjuende dag jul (13. januar). Det skulle vaskes, også alle fat og kar, det meste var laga av tre, det var breskelåg som gjaldt, altså vann av kokt einerbar, også bæra. Golvne blei også skura med børste og breskelåg. Klær skulle vaskes, kaker bakes, det var som regel julekake, fattigmann og goro - og ovnsbrød som rugbrød og hvetekake. Det skulle slaktes og pølser, sylte og rull skulle lages til. Når kirkeklokkene ringte jula inn klokka 17.00 julaften så skulle alle forberedelser være ferdig. Ved låven var juleneket satt opp på ei lang stang, juleneket kalte vi den gang for spikkeband.

Aslaug Haukenes som levde fra 1865 til 1957, fortalte følgende: - I min barn-dom var det ikke så store forberedelser. Vi var 11 søsken hjemme på Siljan, og til jul skulle det jo vaskes, bakes og anskaffes nytt etter evne. Fjøsstellet skulle være ferdig en time tidligere enn vanlig. Kuene fikk ekstra stor høydott, og til hver ku som fikk, ble det sagt: "Et vel og trivs vel, for i kveld er det julekveld". I 6-7 tida sto bordet dekket med deilig risgrøt og ribbestek. Når alle var kommet til bords, sang vi julesalmen:

Syng høit min sjel, vær hjerteglad.
Nu ble det fred på jorden.
En sønn er født i Davids stad.
Som er vår frelser vorden.

Og så ble juleevangeliet lest. I kveld måtte alle takke far og mor i hånden, for maten. Alle julepakker ble lagt på et bord. Bestemor delte ut: små hodetørklær til oss jentene og votter til guttene, eller noen få kroner. 2. juledag var det alltid preken i Kilebygda kirke og da kjørte vi til Kilebygda kirke. Som regel var det mange hester i følge som travet ut isen til kirken, og klangen fra de vakre dombjellekranser lød lang vei. Nyttårsdag var det gudstjeneste i Melum kirke og dit gikk vi. Vi hadde ikke juletre hjemme. Jeg husker så vidt den første juletreffesten som var på Melum, hos Isak Mælum, far til Halvor Mælum, mannen til Marthe. (Gården ved siden Melum bo- og servicesenter.) Juletreet stod i nordre stua og var ikke stort. I nabolaget Siljan, Bruset og Bergan var vi mye sammen i juletiden."

Carl I. Næs, som levde fra 1877 til 1969, oppvokst på Nes ved Kilevannet, fortalte at det var moro å gå julebukk. "Jeg kjørte hesten og sto på sleden utover i bygda og var innom på gårdene rundt omkring, da fikk vi bevertning der vi var innom, masker laga vi sjøl hjemme. Tjuende dag jul, var det vanlig å ta med seg ei buske og da sopa vi bokstavelig ut jula hos folk, vi tok med sopelimen inn og kosta fra stue og kjøkken og ut til trammen."

Foto: Marianne Bjørholdt

For mange betyr det å holde fast på gamle juletradisjoner mye. Marianne og Thor Bjørholdt i Kilebygda er blant dem som i en travel førjulstid, tar seg tid til å stille til jul på "gamlemåten".

- Jeg regner ikke med at dere slakter selv hjemme, men jeg har hørt at dere fortsatt lager mye av julematen selv?

Ja, Slaktestell med barn og barnebarn er en viktig aktivitet for oss i førjulstida. Vi lager medisterpølser, steker medisterkaker og koker og presser sylte. Da har vi en koselig dag med full aktivitet på kjøkkenet. Når arbeidet med kjøttmaten er ferdig, spiser vi risgrøt med mandel. Det er alltid spennende å se hvem som er heldig å få mandelen, - og som oftest er det jo den minste!

- Dere baker en del til jul også?

Ja, Småkaker hører jula til. Vi må ha sju slag! Favoritten er nok nøtteskiver, men kokusmakroner og tyske skiver er blant de obligatoriske. Vi må heller ikke glemme Thor's kokusboller. Oppskriften på dem er 200 g margarin, 200 g melis, 50 g kakao, 1 ts vaniljesukker og 150 g kokus. En annen tradisjon hos oss, er hjemmelaget marsipan.

- Thor er jo en syngende mann. Har dere også en favoritt blant julesangene?

Fra barndommen av har vi hatt med oss en julesang som heter "Til den gamle simple stuen". Den ble alltid sunget på juletreffestene i Kilebygda. Når Thor kom

i familien, kunne han også denne sangen og sa at det var en "Bamblesang". Den hadde han lært av sin farmor, men det viste seg at hun hadde lært den i Kilebygda, når hun hadde huspost på Gisholt.

- Er det tradisjon for noen sammenkomster i løpet av jula?

Andre juledag er det tradisjon for å ha juleselskap i storfamilien. Søsken av oss med etterkommere samles, da blir det en flott gjeng. Alle har med litt hver og vi koser oss med deilig julemat og kaker. Grunnen til at vi samles 2. juledag, er at Kirsten og Andreas Frønes (Mariannes foreldre), giftet seg 2. juledag i 1941. I romjula er det fint å komme ut i det fri og hvis isen på Kilevannet er god, er det lek og moro der.

Solum prestekontor

Klovholtvn. 46, 3729 Skien

Åpningstid: onsdag kl. 09-14 og torsdag kl. 09-14

Telefon: 35 50 63 50

Telefaks: 35 50 63 51

Konto: 2610.22.04769

Sekretær: **Eva Langeland**, e-post: eva.langeland@skien.kommune.no

Nå er det nytt telefonsystem på menighetskontoret. Alle telefoner går direkte til kirkevergen og så setter de over til det lokale kontoret. Her er telefonen åpen kl. 9.00-15.00 hver dag. Altså må dere gjerne ringe til kontoret, men du kommer først til kirkevergen selv om du bruker telefonnummeret direkte til Solum.

Sogneprester

- Solum og Kilebygda: **Rune Lia**, mobil: 90 98 08 03
e-post: rune.lia@skien.kommune.no
- Melum: **Sam Tore Bamle**, mobil: 90 01 07 60
e-post: samtore.bamle@skien.kommune.no

Organister

- Solum og Kilebygda: **Hildegun Haukenæs**, mobil: 91 14 96 82
e-post: hildegun.haukenaes@skien.kommune.no
- Melum: **Torill Gjelstad Høimyr**, mobil: 99 25 70 62

Kirkefjenere

- Solum kirke: **Guro Øyan Borsodi**, mobil: 40 40 65 73
- Kilebygda kirke: **Åste Storåslid**, mobil: 40 40 65 68
- Melum kirke: **Gudmund Kverndalen**, mobil: 40 40 65 69 (driftsleder),
e-post: gudmund.kverndalen@skien.kommune.no

Trosopplærere (menighetspedagog)

- **Eva Langeland**, mobil: 91 59 69 75, e-post: eva.langeland@skien.kommune.no

Kontaktpersoner i menighetene

Kilebygda og Solum menighet

Menighetsrådets leder

Åse Matre Dalene, mob. 98 06 50 80,
oeytodal@online.no

Leder av Kilebygda menighetsutvalg

Thor Bjørholdt, mob. 90 73 24 54,
marbjo47@gmail.com

Leder av Solum menighetsutvalg

Elin Anderson Haukenæs,
mob. 97 51 01 80,
elin.anderson.haukenaes@skien.
kommune.no

Møter på Skogheim

Kontakt Walter Jørgensen på telefon
35 54 36 95 om du trenger skyss.

Utleie av Solum kirkestue

Kirkestua ved Solum kirke er et
fint lokale som kan leies ut til
møter, minnesamvær og selska-
per. Ta kontakt med **Inger Nyhus**,
mob. 95 09 56 50, for leie eller
nærmere informasjon.

Melum menighet

Konto: 2610.15.35540

Menighetsrådets leder

Ragnhild Aspheim Stavdal,
mob. 99 51 16 20

Bibel- og samtalegruppe

Hilde Bergen, mob. 90 68 17 92

Leder av Bergan syke- og menighetspleie

Inger Johanne Marum, mob. 47 03 13 31

Juleandakten

Biskop Stein Reinertsen

En helt vanlig fødsel?

En fortelling om en ung kvinne og hennes første fødsel er utgangspunktet for at svært mange mennesker snart skal feire jul. Det er en fortelling som griper oss.

"Jeg skulle gjerne sett ansiktet på mannen – møtt ham som skrev dette. Beretningen om Jesu fødsel er det vakreste som er skrevet. Det er det tetteste, knappest, og det vakreste," sa den svenske verdenskjente forfatteren Pär Lagerkvist i en samtale med Jakob Weidemann en sen nattetime i Roma. Så legger han til: "Tenk om det er sant!"

Hvorfor griper den oss? En fødsel er ikke veldig spesielt. Alle er jo født en gang. Han som skrev dette, Lukas, var opptatt at dette ikke var noe han fant på, men noe som faktisk hadde skjedd i vår historie. Tidspunktet oppgis: Mens keiseren het Augustus, og alle innbyggerne måtte skrive seg inn i manntallet. Stedet oppgis: Betlehem og også navnet på foreldrene: Maria og Josef. Sånn sett er dette en sann historisk beretning.

Samtidig ligger det noe mer i denne fortellingen enn en vanlig fødsel. De som skrev om Jesus, var opptatt av hvor Han kom fra og hvem Han er. Svaret de gir er: Guds egen Sønn.

Juleevangeliet er fortellingen om hvordan Han som var til før tiden, går inn i vår tid og blir som en av oss. Han som hadde skapt alt og som alltid er større enn vi kan forstå, gjør seg så liten at vi kan se hvordan Gud er.

Ole Paus beskriver hvordan Jesus er:

"Hvem vil ta meg inn til seg,
Når det blir kaldt?

Hvem vil si: Du er av meg
Jeg elsker din sjel gjennom alt.
Hvem orker å se meg som den jeg er
Og elske meg som en sønn?"

"Jeg skulle gjerne sett ansiktet på mannen – møtt ham som skrev dette," sa Pär Lagerkvist. Det går ikke for Lukas er død. Men vi kan møte Han som ble født, Jesus Kristus. Han som ikke har glemt oss, men alltid kommer til oss. I dåpen ble vi døpt til han. I nattverden tar vi imot han. Når vi ber er han der, og når vi leser i Bibelen, kan vi se hvordan Jesus er.

Velsignet advent og juletid.

Stein Reinertsen

Biskop i Agder og Telemark